

ROSE ROSETTE VIRUS I WEKTOR *PHYLLOCOPTES FRUCTIPHILUS* KEIFER

Zagrożenie dla róż uprawianych i dziko rosnących w Polsce

Objawy spowodowane przez *Rose rosette virus* na róży: mozaika i plamistość róży (po lewej) oraz tworzenie się tzw. "czarcich miotel" (po prawej). (fot. Patrick Di Bello, Oregon State University, USA, <https://gd.eppo.int/>).

Tworzenie się na różach tzw. "czarcich miotel" spowodowanych przez *Rose rosette virus* (po lewej; fot. nr 5543702, R. Gardner Bugwood.org.) oraz osobniki *Phyllocoptes fructiphilus* wewnątrz nierozwiniętego kwiatu róży (fot. Patrick Di Bello, Oregon State University, USA, <https://gd.eppo.int/>).

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.

Zasięg występowania i opis agrofaga

Obecność wirusa *Rose rosette virus* (RRV) została stwierdzona w Ameryce Północnej (Kanada, USA) oraz w Indiach. Wektor wirusa – roztoczek *Phyllocoptes fructiphilus*, jak dotąd został odnotowany tylko w USA, chociaż dane na temat jego występowania są obciążone dużym stopniem niepewności.

Rose rosette virus może być wykryty i zidentyfikowany przy użyciu zaawansowanych metod diagnostycznych (testy molekularne). *Phyllocoptes fructiphilus* jest roztoczem należącym do rodziny *Eriophyidae* (szpeciele). Ma zaledwie 0,14-0,17 mm długości; ciało barwy od żółtej do brązowej jest wydłużone, wrzecionowate, zaopatrzone w dwie pary odnóży. Identyfikacja do gatunku możliwa jest na podstawie analizy cech morfologicznych spreparowanych osobników roztoczcy pod dużym powiększeniem mikroskopu.

Rośliny żywicielskie

Żywicielami wirusa i jego wektora są rośliny róży (*Rosa* spp.), zarówno dziko rosnące, jak i rośliny uprawne, w tym róża wielokwiatowa (*Rosa multiflora*), róża bracteata (*Rosa bracteata*), róża rdzawa (*Rosa rubiginosa*), róża pomarszczona (*Rosa rugosa*) i róża woodsii.

Objawy występowania i szkodliwość

Na roślinach żywicielskich wirus wywołuje mozaiki i plamistość (cętkowate ubarwienie) liści, deformację liści i kwiatów, wydłużanie się i czerwienienie pędów, wytwarzanie się nadmiernej liczby kolców na pędach, obniżanie liczby wytwarzanych kwiatów oraz tworzenie się tzw. czarcich mioteł (rozet), którymi są gęste, silnie rozgałęzione, miotliste skupienia młodych pędów pojawiające się w wyniku patologicznego zahamowania rozwoju pędu głównego i przerywania spoczynku przez wszystkie pączki boczne. Wzrost porażonych roślin może być zahamowany, a rośliny te mogą nawet obumierać.

Obecność osobników *P. fructiphilus* stwierdza się wewnątrz pączków, na płatkach

kwiatowych, w wierzchołkach wzrostu młodych pędów, wewnątrz młodych, zwiniętych liści i u nasady ogonków liściowych. Wynikiem żerowania roztoczcy są przebarwienia i deformacja liści, znaczne zahamowanie rozwoju pączków i zahamowanie wzrostu roślin.

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Jedynym znanym wektorem wirusa jest *P. fructiphilus*. Roztacza te mogą aktywnie przemieszczać się z porażonej rośliny na sąsiednie, być przenoszone przez wiatr, na odzież, wraz z narzędziami ogrodniczymi. Nie można wykluczyć możliwości przenoszenia wirusów przez inne roztocza, w tym inne gatunki z rodzaju *Phyllocoptes*, które notowane są też w Polsce na róży. Jak dotąd nie zostało to jednak potwierdzone. Wirus może być przenoszony także bez udziału wektora podczas szczepienia roślin, przykładowo na zanieczyszczonych narzędziach ogrodniczych. Na większy dystans wirus oraz jego wektor mogą rozprzestrzeniać się wraz z materiałem szkółkarskim róży, wliczając zrazy i podkładki.

Zwalczanie

Brak jest możliwości zniszczenia wirusa w porażonych przez niego roślinach. Rośliny te powinny być usunięte i zniszczone. Opryski akarycydami powinny ograniczyć liczebność populacji *P. fructiphilus*, lecz brak szczegółowych danych na ten temat. Jak dotąd nie udało się wyhodować odmian róż ozdobnych odpornych na *Rose rosette virus*.

Wymagania fitosanitarne

W Polsce *Rose rosette virus* i *Phyllocoptes fructiphilus* nie podlegają obowiązkowi zwalczania.